

Siarter Llysoedd - Y Llys Ynadon

Mae'r daflen hon yn nodi safon y gwasanaeth y gallwch ei ddisgwyl gan unrhyw Lys Ynadon yng Nghymru a Lloegr. Rydym wedi gosod y safonau hyn ar ôl siarad â phobl sydd wedi defnyddio'r llys. Ein nod yw darparu gwasanaeth rhagorol a chwrtais a phan ddowch i'r llys gallwch ddisgwyl cael eich trin yn deg ac yn gyfartal, waeth beth yw eich oed, eich tarddiad ethnig, eich anabledd, eich rhyw, eich tueddfryd rhywiol neu eich credoau crefyddol.

Mae'r Siarter hwn yn ymdrin â gweinyddiaeth y llys, nid y penderfyniadau a wneir gan ynadon. Efallai y gallwch apelio i lys uwch os nad ydych yn fodlon â chanlyniad eich achos. Os ydych eisiau gwneud hynny, dylech gael cyngor cyfreithiol. Sylwch na all staff y llys roi cyngor cyfreithiol i gwsmeriaid.

Os ydych yn dod i'r llys

Pan ofynnir i chi ddod i'r llys am y tro cyntaf, byddwn ni, yr erlyniad neu'r amddiffyniad yn darparu:

- map yn dangos sut i gyrraedd y llys;
- manylion trafnidiaeth gyhoeddus ac unrhyw feysydd parcio ger y llys;
- manylion amseroedd agor y llys;
- gwybodaeth am luniaeth, ffônau, mannau aros ar wahân ac yn y blaen;
- manylion cyswllt y Swyddog Llys neu'r Swyddog Gwasanaeth Cwsmeriaid priodol.

Cyn dyddiad eich gwrandawriad gallwch:

- ofyn am gael ymweld ag ystafell llys;
- gofyn i ni drefnu seddi yn yr ystafell llys neu'r oriel gyhoeddus (os gallwn ni) ar gyfer unrhyw un sy'n dod i'ch gwrandawriad gyda chi. Ond nid yw hyn bob amser yn bosibl. Er enghraifft, yn y Llys leuenctid dim ond y rhiant neu'r gwarcheidwad a'r twrnai sy'n cael bod yn y gwrandawriad.

Os bydd angen cyfieithydd arnoch ar gyfer y gwrandawriad, rhwch wybod i'r Swyddog Rhestru cyn gynted ag y cewch wybod dyddiad eich gwrandawriad. Os oes gennych anabledd a bod angen help arnoch yn ystod eich gwrandawriad llys, siaradwch â'r Swyddog Gwasanaeth Cwsmeriaid neu'r Swyddog Pobl Anabl a fydd yn dweud wrthych sut y gallwn eich helpu.

Sylwch os gwelwch yn dda na chaniateir ysmegu yn unrhyw ran o'n hadeiladau.

Bydd gan y llys ynadon yn aml “Ganolfan Weinyddu” neu Uned Cosbau Sefydlog ar wahân i'r Llys. Ceir pwynt ymholiadau yn adeilad y llys fel arfer sydd ar agor o 9am ymlaen ar ddiwrnodau pan fydd gwrandawiadau'n cael cynnal. Mae'r cownter cyhoeddus yn y Ganolfan Weinyddu ar agor fel arfer rhwng 10am a 4pm, ond efallai fod rhai ar agor am fwy o amser na'r safon sylfaenol cenedlaethol hwn. Pan fyddwch yn ymweld, fe welwch:

- staff cwrtais, boneddigaid a chymwynasgar yn gwisgo bathodynau adnabod dwyieithog;
- arwyddion clir i'ch helpu chi i ddod o hyd i'ch ffordd o gwmpas;
- cyfreithiwr ar ddyletswydd sydd ar gael i ddiffynyddion sy'n gymwys i dderbyn y cymorth hwn pan fydd llys troseddol yn eistedd;
- taflenni gwybodaeth yn cael eu harddangos a rhestr o achosion troseddol oedolion sydd i'w clywed y diwrnod hwnnw;
- hysbysiad yn rhoi manylion y Swyddog Gwasanaeth Cwsmeriaid neu Reolwr y Llys, a fydd yn fodlon eich helpu os oes gennych unrhyw anghenion arbennig, awgrymiadau neu gwynion.

Pan fyddwch yn mynd at y cownter cyhoeddus neu'r pwynt ymholiadau, byddwn yn:

- parchu eich preifatrwydd;
- siarad â chi lle na all aelodau eraill o'r cyhoedd eich clywed petai'n well gennych chi hynny;
- defnyddio iaith syml a chlr a sicrhau bod unrhyw derm technegol yn cael ei esbonio;
- rhoi'r opsiwn i chi gynnal sgwrs yn Gymraeg os dymunwch. Os nad oes siaradwr Cymraeg ar gael, rhoddir dewis i chi un ai i gynnal y sgwrs yn Saesneg, defnyddio Llinell Gymorth yr Iaith Gymraeg 0800 212 368, neu gellir trefnu i siaradwr Cymraeg fod ar gael ar ddyddiad arall;
- delio â'ch ymholiad o fewn 10 munud, neu esbonio'r oedi os bydd yn rhaid i chi aros yn hirach.

Gallwch ein ffonio ni rhwng 9am a 5pm o ddydd Llun i ddydd Gwener a byddwn yn:

- ateb y ffôn yn gyflym ac yn gymwynasgar;
- yn cyfarch yn ddwyieithog yng Nghymru a rhoi'r opsiwn i chi gynnal y sgwrs yn Gymraeg. Os nad oes siaradwr Cymraeg ar gael, rhoddir dewis i chi un ai i gynnal y sgwrs yn Saesneg, defnyddio Llinell Gymorth yr Iaith Gymraeg 0800 212 368, neu gellir trefnu i siaradwr Cymraeg fod ar gael ar ddyddiad arall;
- rhoi enw'r person sy'n siarad â chi;
- rhoi ateb clir a fydd o gymorth i chi;
- sicrhau, os bydd y swyddfa ar gau am unrhyw reswm, y bydd peiriant ateb yn cymryd eich neges a byddwn yn dychwelyd eich galwad ar y diwrnod gweithio nesaf.

Pan fyddwch yn ysgrifennu at y llys, a bod gofyn i ni ateb, byddwn yn:

- ysgrifennu atoch neu'n eich ffonio cyn pen 10 diwrnod gwaith i dderbyn eich llythyr;
- dweud wrthy ch pwy sy'n ysgrifennu a darparu rhif ffôn i gysylltu ag ef/hi os dymunwch;
- croesawu llythyrau drwy gyfrwng y Gymraeg ac os bydd ymateb yn briodol, byddwch yn derbyn ateb wedi'i lofnodi yn Gymraeg.

Gwrandawiadau llys

Trefnir gwrandawiadau cyn gynted â phosibl ac ar gyfer achosion "cyhuddiad" troseddol ein nod yw:

- dim mwy na 5 diwrnod gwaith rhwng dechrau achos yn erbyn oedolyn a'r ymddangosiad cyntaf yn y llys;
- dim mwy na 7 diwrnod gwaith rhwng dechrau achos yn erbyn person ifanc a'r ymddangosiad cyntaf mewn llys ieuenctid.

Ar gyfer achosion "gwysio" anelwn at drefnu'r gwrandawriad fel nad oes mwy na 28 diwrnod gwaith rhwng codi'r wŷs a'r ymddangosiad cyntaf yn y llys.

Os bydd yn rhaid i ni newid dyddiad eich gwrandawriad, byddwn yn dweud hynny wrthy ch chi cyn gynted ag sy'n bosibl.

Byddwn yn trefnu gwrandawiadau i osgoi cyswllt rhwng achosion ieuenctid ac oedolion, achosion teulu a throseddol lle bynnag y bo modd.

Disgwyl yn y llys

Ni ddylai fod yn rhaid i chi ddisgwyl mwy nag 1 awr o'r amser y gofynnir i chi fynychu cyn i chi gael eich galw i roi tystiolaeth. Ond weithiau does dim modd osgoi oedi, er enghraifft os bydd yr achos o flaen eich achos chi yn cymryd mwy o amser na'r disgwyl.

Os bydd yn rhaid i chi ddisgwyl byddwn yn sicrhau:

- eich bod yn cael gwybod yn rheolaidd faint yn fwy y bydd yn rhaid i chi ddisgwyl a'r rheswm dros yr oedi;
- eich bod yn cael gwybod cyn gynted ag sy'n bosibl, drwy'r bobl a'ch galwodd i fod yn dyst, os na ellir cynnal eich achos y diwrnod hwnnw.

Ar gyfer tystion, byddwn hefyd yn ceisio:

- Darparu manau aros ar wahân lle bo hynny'n bosibl;
- Ystyried trefniadau i chi aros ar wahân i bartïon eraill os nad oes man aros ar wahân. Gofynnwch i staff y llys petai'n well gennych chi hyn.

Ein gwasanaeth i blant sy'n dystion ac oedolion bregus neu dan-fygythiad sy'n dystion

Gwyddom y gall rhoi tystiolaeth mewn llys fel tyst fod yn anodd iawn ac yn llawn straen i blentyn neu oedolyn bregus neu dan-fygythiad, felly byddwn yn:

- trefnu i gynnal unrhyw achos sy'n cynnwys tyst sy'n blentyn neu oedolyn bregus neu dan-fygythiad sy'n dyst, cyn gynted ag sy'n bosibl;
- sicrhau bod y Gwasanaeth Tystion neu asiantaeth gefnogi arall yn cwrdd â phlant a'u cymdeithion neu oedolion bregus neu dan-fygythiad pan ddönt i'r llys ac yn mynd â nhw i fan aros preifat oddi wrth y diffynnydd;
- egluro sut y byddwn yn gwneud pethau yn y llys ac ateb unrhyw gwestiynau.

Efallai y bydd y barnwr, yr ynad neu'r barnwr rhanbarth yn caniatáu i dystion o'r fath roi tystiolaeth drwy ddefnyddio Cyswllt Fideo. Os byddant yn gwneud hynny, gallwn drefnu i'r tyst weld yr ystafell a sut y mae'r offer yn gweithio cyn y treial. Os ydych eisiau gwybod a ellir defnyddio Cyswllt Fideo ai peidio, gofynnwch i'r cyfreithwyr sy'n ymwneud â'ch achos. Gwneir ceisiadau am "fesurau arbennig" o'r fath yn ffurfiol cyn y treial.

Y Gwasanaeth Tystion

Mae'r Gwasanaeth Tystion yn cael ei redeg gan yr elusen annibynnol Cymorth i Ddioddefwyr ac mae'n helpu dioddefwyr, tystion yr amddiffyniad a'r erlyniad a'u teuluoedd cyn, yn ystod ac ar ôl y gwrandawriad. Mae gwirfoddolwyr hyfforddedig ymhob llys ieuencid a llys ynadon yn rhoi cefnogaeth a gwybodaeth ymarferol gyfrinachol a rhad ac am ddim ynghylch y ffordd rydym yn gwneud pethau yn y llys. Ni fyddant yn cynnig barn ar yr achos na thrafod y trosedd. Fel rheol byddant yn cysylltu â chi i gynnig eu cymorth cyn y gwrandawriad llys. Er na allwn warantu pryd y cynhelir eich achos ein nod yw:

Mae'r cymorth y maent yn ei gynnig yn cynnwys:

- trefnu ymweliad â'r llys cyn y gwrandawriad;
- trefnu i rywun fynd i mewn i'r ystafell llys gyda chi os oes yn rhaid i chi roi tystiolaeth;
- rhoi'r cyfle i chi drafod yr achos pan fydd y cyfan ar ben a rhoi gwybod i chi lle i gael mwy o gymorth neu wybodaeth.

Os hoffech chi gymorth, neu os hoffech chi wirfoddoli gyda'r Gwasanaeth Tystion, gallwch gysylltu â nhw yn:

Victim Support National Office,
Cranmer House,
39 Brixton Road,
Llundain SW9 6DZ

Rhif ffôn: 020 7735 9166
ebost: contact@victimsupport.org.uk
gwefan: www.victimsupport.org.uk

Yn y llys mae'n debyg y dewch i gysylltiad â phobl o'r heddlu, y Gwasanaeth Prawf Cenedlaethol a Gwasanaeth Erlyn y Goron. Er nad ydym yn gyfrifol am y gwasanaethau a ddarperir ganddynt, gallwch gael gwybodaeth amdanynt gan y llys.

Gwasanaeth Erlyn y Goron

Y sefydliad hwn sy'n penderfynu a ddylai troseddau yr ymchwiliwyd iddynt gan yr heddlu fynd gerbron llys ai peidio. Os ydynt yn penderfynu o blaid hynny, GEG sy'n gyfrifol am achos yr erlyniad.

Gallwch gysylltu â nhw yn:

Crown Prosecution Service,
50 Ludgate Hill,
Llundain EC4M 7EX

Rhif ffôn: 020 7796 6000
ebost: enquires@cps.gsi.gov.uk
gwefan: www.cps.gov.uk

Gall awdurdodau fel Cyllid a Thollau EM erlyn hefyd. Gofynnwch i'n staff am ragor o fanylion.

Gwasanaeth Prawf Cenedlaethol

National Probation Directorate,
1st Floor, Abell House,
John Islip Street,
Llundain SW1P 4LH

ebost: npd.publicenquiry@homeoffice.gsi.gov.uk
gwefan: www.probation.homeoffice.gov.uk

Os ydych yn ddiffynnydd

Os ydych ar fechniaeth a bod ei angen arnoch, byddwn yn anfon copi o'r siarter hwn atoch chi neu at eich cyfreithiwr.

Os nad oes gennych gyfreithiwr a bod angen cyfieithydd arnoch ar gyfer y gwrandawriad, rhowch wybod i'r swyddog rhestru yn y llys cyn gynted ag y cewch wybod dyddiad eich gwrandawriad. Os na allwch chi glywed yn dda iawn a bod angen help arnoch yn ystod eich gwrandawriad llys, neu os oes gennych anghenion arbennig eraill, siaradwch â'r Swyddog Gwasanaeth Cwsmeriaid neu'r Swyddog Rhestru a fydd yn dweud wrthyich sut y gallwn eich helpu.

Rydym yn ceisio trefnu gwrandawiadau mor fuan ag sy'n bosibl. Yr ydym yn ceisio cwtdogi ar yr oedi, ond gall nifer o bethau effeithio ar ba mor fuan y gallwn drefnu'r gwrandawriad, felly ni allwn warantu pryd y cynhelir eich achos. Rydym yn rhoi blaenoriaeth i wrandawiadau diffynnyddion sydd yn y ddalfa.

Y Gwasanaeth Amddiffyn Troseddol

Efallai y byddwch yn gallu cael cymorth cyfreithiol i helpu i dalu eich ffioedd cyfreithiol am gynrychiolaeth. Cewch wybod drwy gysylltu â

The Legal Services Commission,
85 Grays Inn Road,
Llundain WC1X 8TX

Rhif ffôn: 020 7759 0000

mae cyfeiriadau e-bost eu swyddfeydd rhanbarthol ar eu gwefan:
www.legalservices.gov.uk

Gwasanaeth Cyfreithiol Cymunedol

Bydd Galw Gwasanaeth Cyfreithiol Cymunedol (CLS Direct), gwasanaeth rhad ac am ddim a ariennir gan y llywodraeth, yn gallu darparu gwybodaeth am ble y gallwch gael y math o gyngor cyfreithiol sydd ei angen arnoch.

Rhif ffôn: 0845 345 4345

gwefan: www.clsdirect.org.uk

Cyngor Ar Bopeth

Mae CAB yn rhoi cyngor cyfrinachol, diduedd ac annibynnol am ddim ar amrywiaeth eang o faterion. Arddangosir rhif ffôn a chyfeiriad y swyddfa leol yn y Llys.

gwefan: www.citizensadvice.org.uk

Gwrando arnoch chi

Croesawn eich sylwadau a'ch awgrymiadau ar sut y gallem ni wella ein gwasanaeth i chi. Byddwn yn cyflawni hyn drwy:

- eich gwahodd chi i lenwi cardiau sylwadau;
- cynnal arolygon lleol;
- talu sylw i bob sylw, cwyn ac awgrym;
- arddangos gwybodaeth am ein perfformiad;
- arddangos, ym mannau aros y llys, fanylion am gwynion ac awgrymiadau a beth yr ydym wedi'i wneud i wella pethau o ganlyniad i'ch adborth;
- arddangos canlyniadau arolygon lleol a newidiadau yr ydym wedi'u gwneud o'u herwydd.

Os ydych chi eisiau cwyno, rhowch wybod i ni cyn gynted ag sy'n bosibl a byddwn yn gwneud ein gorau glas i ddatrys y broblem yn y fan a'r lle. Os ydych yn dal yn anhapus, gallwch siarad â'r Swyddog Gwasanaeth Cwsmeriaid neu Reolwr y Llys. Petai'n well gennych, gallwch ysgrifennu at Reolwr y Llys yn y llys dan sylw.

Byddwn yn anelu at ddatrys ac ymateb i bob cwyn, gan roi ateb llawn i chi o fewn 5 diwrnod gwaith i'w derbyn.

Mae taflen o'r enw "Rydw i eisiau cwyno - beth ddylwn i ei wneud" ar gael ymhob llys. I gael rhagor o wybodaeth gofynnwch i un o staff y llys neu ewch i'n gwefan yn

www.gwasanaeth-llysoeddem.gov.uk

Rydym yn croesawu awgrymiadau a chanmoliaeth hefyd.

Er y gallwn ymchwilio i gwynion ynghylch ymddygiad barnwr neu ynad mewn llys, allwn ni ddim ymchwilio i unrhyw beth sy'n ymwneud â'u dyfarniad, eu hasesiad o achos na gwyrddroi unrhyw rai o'u penderfyniadau. Mae gwybodaeth am sut i gwyno am ymddygiad personol barnwyr neu ynadon ar gael ar y we:

www.judicialcomplaints.gov.uk

Gellir anfon cwynion o'r fath ar bapur at:

Office for Judicial Complaints (OJC),
4th Floor, Clive House,
70 Petty France,
Llundain SW1H 9HD
Rhif ffôn: 020 7189 2937
Ffacs: 020 7189 2936

Dylid anfon cwynion ynghylch ymddygiad personol ynadon, ar bapur, at eich Pwyllgor Ymgynghorol Lleol. Gallwch gael manylion eich Pwyllgor Ymgynghorol Lleol drwy ofyn yn swyddfa'r llys neu drwy fynd i'r wefan yn:

www.dca.gov.uk/magistrates/docs/advisorycomslist.pdf.

Dylai llythyrau i'r Swyddfa Cwynion Barnwrol neu'r Pwyllgor Ymgynghorol gynnwys enw'r barnwr neu'r ynad a'r llys, rhif eich achos a dyddiad y gwrandawriad ynghyd â manylion penodol yr ymddygiad yr ydych yn cwyno yn ei gylch.

Er na allwn ymchwilio i gwynion am dwrneiod, bargyfreithwyr nac unrhyw sefydliad arall, efallai y bydd y cyfeiriadau canlynol o ddefnydd i chi.

Twrneiod

Consumer Complaints Service,
The Law Society,
Victoria Court, 8 Dormer Place,
Leamington Spa,
Warwickshire CV32 5AE

Llinell Gymorth: 0845 608 6565
Ffôn testun: 0845 601 1682
Ffacs: 01926 431435
ebost: enquiries@lawsociety.org.uk
gwefan: www.oss.lawsociety.org.uk

Bargyfreithwyr

Os hoffech chi gael ffurflen gwyno, ysgrifennwch at:

The Complaints Department,
The General Council of the Bar,
Northumberland House,
289-293 High Holborn,
Llundain WC1V 7HZ

Rhif ffôn: 020 7242 0082

Ffacs: 020 7905 2517

ebost: complaints@barcouncil.org.uk

gwefan: www.barcouncil.org.uk

Yr Heddlu

Independent Police Complaints Commission (IPCC),
90 High Holborn,
Llundain WC1V 6BH

Rhif ffôn: 08453 002 002

ebost: enquires@ipcc.gsi.gov.uk

gwefan: www.ipcc.gov.uk